

**КИЧИК БИЗНЕС ВА ТАДБИРКОРЛИКНИНГ ТУРЛАРИ
ҲАМДА ШАКЛЛАРИ**

*Наманган вилояти Чуст тумани 2-сон техникуми Бизнес асослари
фани Катта уқитувчиси*

Латинова Муҳаббат Баходировна

Аннотация: Ушбу мақолада кичик бизнес ва тадбиркорликнинг моҳияти, унинг иқтисодиётдаги ўрни, турлари ва ташкилий-ҳуқуқий шакллари таҳлил қилинган. Шунингдек, кичик бизнеснинг жамият ривожига аҳамияти, унинг афзалликлари ва ривожланиш истиқболлари ёритиб берилган. Мақолада тадбиркорлик фаолиятининг асосий йўналишлари ҳамда уларнинг иқтисодий самарадорликка таъсири кўриб чиқилган.

Калит сўзлар: кичик бизнес, тадбиркорлик, иқтисодиёт, хусусий мулк, бизнес шакллари, инновация, бозор иқтисодиёти.

Кириш

Бозор иқтисодиёти шароитида кичик бизнес ва тадбиркорлик мамлакат иқтисодиётининг муҳим таркибий қисми ҳисобланади. У иқтисодий ўсишни таъминлаш, янги иш ўринларини яратиш ва аҳоли даромадларини оширишда муҳим роль ўйнайди.

Кичик бизнес жамиятда рақобат муҳитини шакллантиради, инновацияларни жорий этади ва иқтисодий барқарорликни таъминлайди. Шу сабабли, унинг турлари ва шакллари ўрганиш долзарб аҳамият касб этади.

Кичик бизнес ва тадбиркорлик тушунчаси

Кичик бизнес — бу нисбатан кам ресурслар билан амалга ошириладиган, кичик миқёсдаги иқтисодий фаолият туридир. Тадбиркорлик эса фойда олиш мақсадида таваккалчилик асосида амалга ошириладиган мустақил иқтисодий фаолият ҳисобланади.

Тадбиркорликнинг асосий хусусиятлари:

мустақиллик

ташаббускорлик

таваккалчилик

инновацион ёндашув

Кичик бизнес ва тадбиркорликнинг турлари

Кичик бизнес турлари фаолият йўналишига қараб қуйидагича таснифланади:

1. Ишлаб чиқариш тадбиркорлиги

Бу турда тадбиркорлар турли маҳсулотлар ишлаб чиқаради. Масалан: озиқ-овқат маҳсулотлари

кийим-кечак

қурилиш материаллари

Бу тур иқтисодиёт учун энг муҳим ҳисобланади.

2. Тижорат (савдо) тадбиркорлиги

Бу тур товарларни сотиб олиш ва сотиш билан боғлиқ:

дўконлар

бозорлар

онлайн савдо

У тез фойда келтириши билан ажралиб туради.

3. Хизмат кўрсатиш соҳасидаги тадбиркорлик

Аҳолига турли хизматлар кўрсатишга асосланган:

сартарошхона

таълим марказлари

транспорт хизматлари

Бу соҳада талаб доимий равишда юқори бўлади.

4. Молиявий тадбиркорлик

Бу тур пул ва молиявий операциялар билан боғлиқ:

банк хизматлари

кредит ташкилотлари

инвестиция фаолияти

5. Инновацион тадбиркорлик

Янги ғоялар ва технологияларга асосланади:

IT стартаплар

рақамли хизматлар

илмий ишланмалар

Кичик бизнеснинг ташкилий-ҳуқуқий шакллари

Кичик бизнес қуйидаги шаклларда ташкил этилиши мумкин:

1. Якка тартибдаги тадбиркорлик

Бир шахс томонидан юритилади.

Афзалликлари:

рўйхатдан ўтиш осон

бошқарув содда

Камчилиги:

барча жавобгарлик якка шахсга юклатилади

2. Оилавий тадбиркорлик

Оила аъзолари иштирокида амалга оширилади.

Афзалликлари:

ишончлилик юқори

харажатлар кам

3. Масъулияти чекланган жамият (МЧЖ)

Энг кенг тарқалган шакллардан бири:

иштирокчилар жавобгарлиги чекланган

ҳуқуқий ҳимоя кучли

4. Хусусий корхона

Бир шахсга тегишли бўлган корхона.

У мустақил равишда бошқарилади.

5. Акциядорлик жамияти

Катта бизнесга яқин шакл бўлиб, акциялар орқали маблағ жалб қилинади.

Кичик бизнеснинг иқтисодиётдаги аҳамияти

Кичик бизнес қуйидаги вазифаларни бажаради:

янги иш ўринлари яратади

аҳоли даромадларини оширади

рақобат муҳитини кучайтиради

иқтисодиётни диверсификация қилади

Шунингдек, кичик бизнес мамлакатнинг иқтисодий барқарорлигига хизмат қилади.

Кичик бизнеснинг афзалликлари ва муаммолари

Афзалликлари:

тез мослашувчанлик

кам харажат билан бошлаш имконияти

инновацияларга очиқлик

Муаммолари:

молиявий ресурслар етишмаслиги

бозорда рақобатнинг кучлилиги

тажриба етишмаслиги

Хулоса

Хулоса қилиб айтганда, кичик бизнес ва тадбиркорлик иқтисодиётнинг муҳим ҳаракатлантирувчи кучи ҳисобланади. У мамлакат ривожига, аҳоли бандлигини таъминлашда ва инновацияларни жорий этишда катта аҳамиятга эга.

Фойдаланилган адабиётлар

Ўзбекистон Республикасининг “Тадбиркорлик фаолияти тўғрисида”ги Қонуни.

Абдуллаев Й. Кичик бизнес ва тадбиркорлик асослари. – Тошкент, 2020.

Каримов И.А. Ўзбекистон иқтисодий ислохотлар йўлида. – Тошкент, 2015.

О‘zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi расмий маълумотлари.

World Bank тадқиқот материаллари.

Интернет манбалари: www.lex.uz, www.gov.uz